

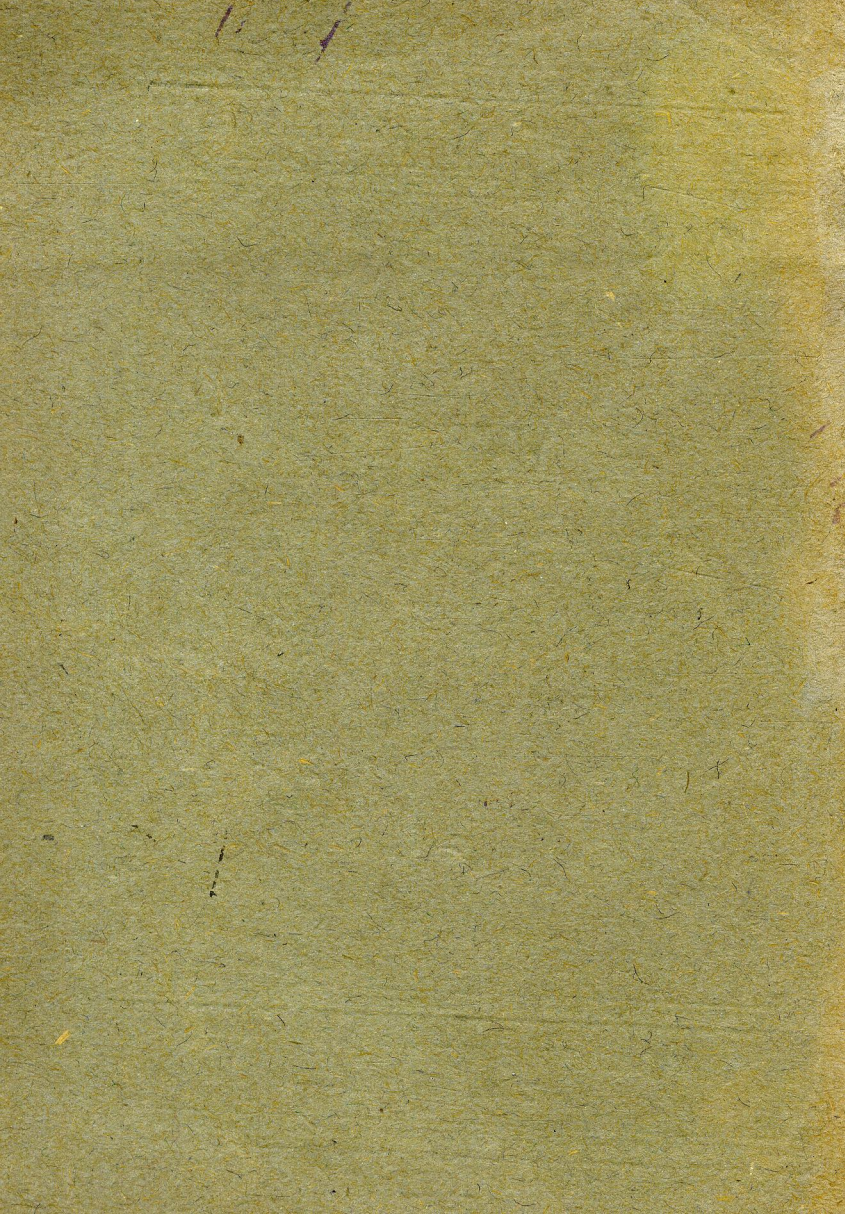
~~34541~~ 46.4.65
БІОТЕКА СЕЛЯНИНА

ЗІНОВ'ЄВ

**ЯК БІЛЬШОВИКИ
БУДУЮТЬ ДЕРЖАВУ
РОБІТНИКІВ ТА СЕЛЯН**

**ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
УКРАЇНИ**

~~22 333~~
Робітники й селяни всіх країн, єднайтеся

БІБЛІОТЕКА СЕЛЯНИНА
СЕРІЯ ПОЛІТИЧНА

Г. ЗІНОВ'ЄВ

Смечеронг

3/12

**ЯК БІЛЬШОВИКИ
БУДУЮТЬ ДЕРЖАВУ
РОБІТНИКІВ ТА СЕЛЯН**

За відчитом Центрального Комітету
ХІІІ З'їзду Р.К.П.(б).

(241)

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

1926

З КП - 3 XIII

Ф61(2)2, 0125
ТЗ(2)7

[329.14к:323 (47)(023)]

З ДРУКАРНІ-ЛІТОГРАФІЇ
ДЕРЖАВНОГО ВИДАВНИЦТВА УКРАЇНИ — УДВ

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 2292

№ 43. у. 60
дет. III

Київський Окрліт № 13254, 1926
Зам. № 4328.—5000.

август 27 IX 43

Ми повинні працювати по заповітах Леніна.

Ще в минулому році ми мали цілу низку прямих вказівок від Володимира Ілліча. Низка його статтів та листів твердою рукою намітила нам майже всю працю на цілий рік.

Але тепер наше сонце, наш геніяльний проводар, покинув нас. Без Леніна доводиться розв'язувати ті найважливіші питання, від яких залежить доля нашої партії, доля нашої революції.

Досі ми могли працювати прямо і дослівно „за Леніним“. А за останні часи, після смерти Володимира Ілліча нам доводиться працювати вже за *ленінізмом* (цеб-то за наукою Леніна). Ми не маємо вже прямих точних вказівок від самого Володимира Ілліча. Ми повинні тепер на підставі всієї тієї виучки, яку наша партія та наша країна пройшла у великого вчителя, на підставі нашого загального розуміння *ленінізму* розв'язувати питання, що стоять перед нами.

Протягом майже двох років Центральний Комітет РКП провадить свою щоденну працю без Володимира Ілліча, і те, що Центральний Комітет працював за цей час майже без помилок, пояснюється двома причинами: 1) тим, що Центральний Комітет, виявляючи бажання всієї партії, старався совісно, в міру сил та розуміння вести справу за планом Володимира Ілліча, і 2) тим, що взагалі ці роки були роками підйому, повільного, але все-ж-таки підйому.

Висновки з роботи за минулий рік.

Нинішній рік ми, безумовно, закінчуємо успішно. Оскільки великий цей успіх, про це можна думати різно, але що справа посувається наперед — це безперечно.

Цей відчитний рік увійде в історію, як рік повитий чорною жалібною стрічкою, бо цього року ми втратили Володимира Ілліча. Але діло Володимира Ілліча, а значить і діло всієї нашої партії, за цей рік мало значний розвиток. Без сумніву, ми всі відчуваємо це.

Першим іспитом цього року, незабаром після XII З'їзду Партії, був ульти-

матум¹⁾ Керзона. Лорд Керзон минулого року був на чолі англійського уряду. Ні сіло ні впало, він надіслав нам ультиматума, ставлячи цілу низку недоречних необґрунтованих вимог. Він поставив ультиматум (вимогу), щоб ми відкликали деяких своїх послів, які йому чомусь не подобалися, і т. д.

Можна гадати, що Керзон був не від того, щоб знову воювати й нападати на нас. Так дивилися на цю справу і видатні верховоди російських білогвардійців. Вони чекали війни й дуже жалкували, що не справдилися їхні надії, які ожили були в звязку з англійським ультиматумом.

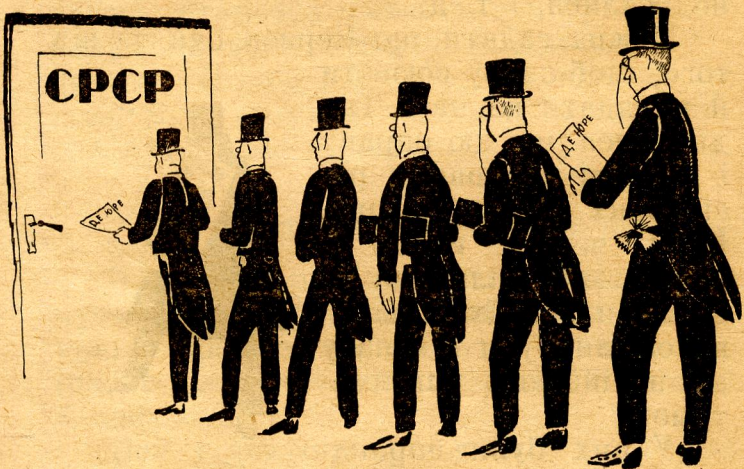
У них були справді великі надії скинути Радянську владу. І що-ж? Рік почався ультиматумом Керзона, а закінчується визнанням радянських республік цілою низкою найбільших буржуазних держав.

Минуло кілька місяців — і сам шановний Керзон полетів з урядового крісла,

¹⁾ Вимога в різкій формі, для виконання якої дається певний термін.

а до влади стала англійська „робітничка партія“. Перш за все вона визнала Радянський уряд, як цілком законну владу Радянських Соціалістичних Республік. А за Англією й інші держави почали визнавати нас.

В-осени минулого року ми сподівалися, що наближається революція в Німеччині. Один час здавалося, що ми стоїмо напередодні її. Лише потім виявилися величезні труднощі на шляху німецької робітничої класи, що примусили її на деякий час відступити.

Ми бачили далі повстання не тільки в Гамбурзі (Німеччина), але й у Кракові (Польща), в Софії (Болгарія) та по багатьох інших великих містах; ми бачили повстання в різних кінцях Європи. Дивитись на це не можна инак, як на початок нової хвилі міжнародньої революції.

Врешті, ми маємо ленінський призов — величезний приплив робітників до партії, незмірне значіння якого ясне. Досі наша партія жила, так-би мовити, тим зарядом, який ми здобули напередодні Жовтня і в Жовтні сімнадцятого року з глибин робітничої класи, якою вона була до революції. Правда, партійний тиждень в 1919 році дав нам нову пролетарську підмогу. Але тільки тепер ми маємо змогу закріпити нерозривний і тісний зв'язок з робітничою класою, яка піросла за час революції, — не тільки з усіма її хибами, але й з усіма її сильними сторонами.

Національне питання.

Одно з складних питань — це питання національне. Треба було вирішити завдання величезної важливості, а досвіду в нас ще не було. Проте за цей рік Центральний Комітет вкупі з усією партією в головному розв'язав і це пи-

тання. Лишилося доробити дещо в подробицях. Наприклад, иноді нам доводиться чути, що в тій або іншій окремій республіці її національні меншості не досить забезпечені. Але це стосується до дальшої праці, треба дещо ще обміркувати та доробити. Треба забезпечити національні меншості так, щоб, наприклад, німцеві або полякові на Україні забезпечено було право, що дане їм постановами наших з'їздів. Я взяв Україну, як приклад. Тут треба доробити, довести до кінця те, що вже розв'язане в головному.

В Росії, мабуть, жодне питання не мало такого великого значіння, як питання національне. Росія в минулому встигла так набриднути всім народам, які жили в ній, що вони одразу-ж почали стреміти до відокремлення від неї.

Тепер усі колись пригноблені національності стали рівноправними. Тепер на місці колишн. царської Росії повстав вільний Союз Радянських Соціалістичних Республік.

Нещодавно в Празі відбувся доклад професора Мілюкова про національне питання. І Мілюков, і представники української білогвардійщини, і грузинської — всі вони сидять за кордоном, і

Редукція

всі вони стогнуть від так званого ярма диктатури пролетаріату. І що-ж? Виявилося, вони не знайшли собі кращої роботи, крім того, що ведуть національну гризню між собою.

Мілюков робив доклад про національне питання. Йому відповідали проф. Григор'єв, Лотоцький — від української групи, Саакіян — від вірменської групи, Качухашвілі і меншовик Айолло — від грузинської групи. Це все представники буржуазної демократії різних національностей в еміграції. І всі вони виходили на трибуну, щоб вилаяти Мілюкова і сказати, що вони ні в якому разі не можуть погодитися з ним. Мілюков у промові своїй держався занадто великодержавного тону, який роздратував всіх цих панів.

Представник грузинської колонії Качухашвілі заявив, що грузинів тепер вже не цікавить національне питання в Росії. Коли там є Великоросія, Білорусія, то в нас нема ніякої „росія“, а просто „Грузія“.

До Мілюкова вороже поставились абсолютно всі.

У них там, у закордонної білогвардійщини йде національна гризня по-дурному.

На дозвіллі починають вони запеклу національну гризню поміж собою. Бувають, очевидно, умови, коли й національна гризня не шкодить, навіть до певної міри буває корисною, щоб правдиво розв'язати національне питання. І чим більш вони гризтимуться один з одним з цього приводу, тим певніш і міцніш буде становище в СРСР.

Бо ми правдиво розв'язали національне питання.

Правдиве розв'язання національного питання — це більш ніж половина успішного розв'язання завдань революції. Це розв'язання зараз є зразком для всього світу, і зокрема для Сходу, — для пригноблених народів Азії.

Чи перейшли ми з підготовчої класи до першої?

Перед нами стоять нові завдання будівництва та керування нашим радянським господарством. Ось що казав з цього приводу Володимир Ілліч: „Ми почали вже необхідне перебудування нашої економічної політики. Ми маємо вже в цій царині деякі, правда, невеликі, часткові, але все-ж певні успіхи. Ми

кінчаємо вже в цій галузі нової „науки“ підготовчу класу“.

Насамперед треба розглянути, чи справді перейшли ми за минулий рік з підготовчої класи до першої, як казав Володимир Ілліч, і чи переходимо ми з першої класи до другої в галузі господарчій, чи ні. Ось головне питання, яке стоїть перед нами в справі господарчій.

І знову-ж Володимир Ілліч говорив нам: „Ми, пролетаріят Росії, йдемо попереду всякої Англії та Німеччини в своєму політичному устрої та силі політичної влади робітників. І разом з тим ми стоїмо позаду найвідсталішої з західньо-європейських держав в своїй організації порядного державного капіталізму, по своєму рівню культури, рівню підготовки до матеріально-виробничого „введення“ соціалізму“...

„Справа в тім — хто кого пережене? Чи встигнуть капіталісти раніш зорганізуватися, — і тоді вони комуністів проженуть, і тут вже не може бути ніяких розмов. Треба дивитися на ці речі просто: хто — кого? Пролетарська державна влада разом з селянством повинна виявити здібність держати панів-капіталістів добре загнuzданими, щоб направляти капіталізм у державну течію і утворити

такий капіталізм, який-би підлягав державі й служив їй“.

Оглядаючи шлях, за рік пройдений, ми повинні спитати себе: „Ну, добре, ми перейшли з підготовчої класи до першої і з першої — до другої. Ну, а яку відповідь ми даємо на друге питання: хто — кого? Куди ми ростемо? Чи не піде „зміцнення“, яке ми всі спостерігаємо, на користь капіталістам? Чи, може, воно підготовлює ґрунт для нас?“ Правду кажучи, в цих двох питаннях і полягає вся суть відчиту за минулий рік.

Три великі перевірки.

До свого чергового з'їзду партія прийшла, маючи за спиною три найсерйозніші перевірки.

Перша перевірка — це перевірка з боку західньо-європейських капіталістичних держав, наших ворогів. Володимир Ілліч на одинацятому з'їзді казав хазяйственикам: „Вас буде тепер перевіряти ринок, не Центральна Контрольна Комісія, а ринок. Постарайтесь зробити так, щоб там видержати іспит“. Можливо, що Центральна Контрольна Комісія була-б більш поблажливою, ніж західньо-європейські капіталісти, які нас переві-

ряли. Що таке їх визнання де-юре (визнання нас за законний уряд)?

Це є одмітка після старанної перевірки та контролювання нас з усіх боків. Вони нас досить контролювали. Одна Америка через Ара ¹⁾ викинула декілька мільйонів, щоб проконтролювати (перевірити) нас з усіх боків. Потім до нас приїздили англійці, німці і т. д., які теж перевіряли нас.

І коли вони, добре перевіривши нас, вирішили врешті визнати нас де-юре, то це визначає, що вони побачили, що Радянська влада міцна й непохитна.

Друга перевірка — грошова реформа. Ця перевірка зв'язана з господарством, з непом, з ворожими настроями нової буржуазії, яка в нас народжується. Це також перевірка не організації приятелів, не Центральної Контрольної Комісії, не Виконкому Комінтерну ²⁾. Це перевірка ринку, перевірка нашого уміння хазяйнувати. Звичайно, не можна ще сказати, що ця перевірка вже остання. Ні, будуть ще труднощі в цій царині, проте вже є певний успіх.

¹⁾ Американська організація допомоги, яка працювала в справі допомоги голодним по різних губернях Росії.

²⁾ Виконавчий Комітет III Комуністичного Інтернаціоналу.

І третя перевірка, на цей раз дійсно вже приятельська перевірка, але зате масова — це ленінський призов. Тут нас перевіряла робітнича класа, тут нас перевіряли мільйони людей. Робітнича класа підбрала нам біля 200 тисяч членів партії. Всі робітники, разом, перевіряли нас. Це була найкраща масова політична

перевірка в самих глибинах робітничої класи. І ця третя перевірка також визначила наш успіх.

Всі ці три перевірки, через які пройшла наша партія за цей рік, говорять яскраво про те, що партія йшла вірною дорогою.

Міжнародне становище.

Картина нашого міжнароднього становища в сучасний момент багато де в чім цілком нова. Ось чому доведеться зупинитися на ній більш-менш докладно. Як

раз за останні місяці вона мінялась, як панорама ¹⁾ на наших очах, і ще й зараз вся обстановка не цілком ясна.

Наша міжнародня політика більш, ніж коли-небудь, і тісніш, ніж коли-небудь, звязана з внутрішньою політикою. Це треба добре запам'ятати. Иноді спостерігається такий настрій в партії та серед безпартійних, що ось міжнародня політика — це їжа на окремому блюді і нам до неї нема ніякого діла. „Вже що що, а тут все правдиво“, — так часто кажуть безпартійні.

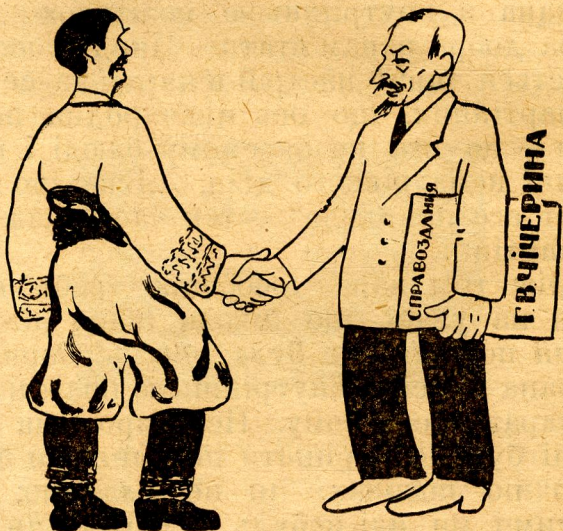
Між тим зараз особливо треба нам мати на увазі, що ніколи наша міжнародня політика не була так нерозривно звязана з усією внутрішньою політикою, як зараз. І ось чому. Незабаром ми повинні будемо вирішати питання: чи платимо по позиках, чи не платимо; чи платимо ми які-небудь відсотки, чи ні; даємо концесії ²⁾, чи ні; йдемо на які-небудь поступки в справі про монополію ³⁾ зовнішньої торгівлі, чи ні; скільки будемо вивозити хліба за кордон і т. д.

¹⁾ Картини, що змінюються.

²⁾ Уступки чужоземному капіталістові за плату наших природніх багатств, які ми не можемо розробляти сами за браком коштів.

³⁾ Монополія зовнішньої торгівлі — виключне право держави торгувати з чужоземними капіталістами.

Ці питання дуже цікавлять кожного селянина; і наспів момент, коли ми повинні їх вирішити. Треба тепер поставити справу так, щоб у нас не було ні

одного радянського губерніяльного з'їзду і навіть ні одного радянського повітового з'їзду, який-би відбувся без детального доповіді про працю Народнього Комісаріату Закордонних Справ.

Ми переживаємо таку добу, коли Наркомзаксправ¹⁾ повинен стати одним

¹⁾ Скорочена назва Народнього Комісаріату Закордонних Справ.

з найвідоміших комісаріятів на селі. За допомогою селянина ми будемо вирішувати питання про те, чи заплатимо ми борги чужоземним капіталістам, з яких відсотків заплатимо за позику, скільки вивеземо хліба, який вплив це матиме на всю нашу міжнародню політику і т. д. Інтерес селянина до цих питань буде безумовно, великий. Настає час, коли ми всі наші найважливіші постанови що-до міжнародніх питань повинні будемо виставляти на дошці по всіх наших волостях. Без селян, без ясного розуміння ними всіх наших заходів у міжнародніх справах, ми тепер далеко не підемо. Ми ввійшли в таку смугу, коли це стає не предметом розкоши, не солодким блюдом після обіду, а коли це стає вже одним з найважливіших питань всієї нашої внутрішньої і зокрема нашої господарчої політики.

Львів. Бібліотека
АН УРСР

В Європі зростає комунізм.

Нам відомі цифри, і я не буду їх тут зазначати. Найважливішою подією останнього часу являються вибори в двох європейських столицях — в Берліні (Німеччина) та Парижі (Франція). В Берліні за комуністичну партію голосувало по

Львівська державна
наукова бібліотека

над півмільйона, а в робочих передмістях Парижу наша партія одержала 300.000 голосів. В обох столицях ми маємо біля мільйону комуністів. Хіба-ж це не важлива подія світової історії?

Вже після того, як у нашій країні захопили владу, підчас виборів до установчих зборів, в Москві та Ленінграді разом, комуністична партія одержала 800 тисяч голосів. А зараз в Парижі, в цьому пеклі світової білогвардійщини, і в Берліні ми завоювали до мільйону голосів. Це два ударних кулаки комунізму в самому осередку Європи. Про другорядні столиці я вже й не говорю. В Софії трудящі майже всі за нас. В Празі напевно більшість споміж робітників належить до комуністів. Це другорядні столиці. Зараз завдання полягає в тім, щоб по великих столицях, як от у Лондоні, Нью-Йорку, комунізм став такою твердою ногою, якою він став у Берліні та в Парижі.

Чи буде пуття від англо-радянських переговорів.

Зараз відбувається англо-радянська конференція. Насамперед виникає питання: а чи вийде що-небудь з її роботи? Але для цього треба знати й те, з ким

ми там маємо справу, що це за люди, що сидять у англійському уряді. Вони називають себе робітничою партією, а в дійсності тільки й думають про те, як-би прислужитись англійській буржуазії, але так, щоб англійські робітники цього не помітили. І на питання, чи буде пуття з англо-радянських переговорів, — ми повинні дати щиру відповідь, що поки-що не можна сказати нічого певного. Ми то маємо тверде бажання домовитись з ними, у нас то є певне бажання перейти до порядних відносин з Англією. Ми пішли навіть так далеко, що згодилися заплатити частину боргів (дрібнішим власникам), якщо нам дадуть ту або іншу позику.

Ми, звичайно, не будемо платити всіх старих царських боргів, але наші обіцянки що-до виплати своїх боргів виконаємо цілком.

Перед нами нові труднощі в зв'язку з визнанням.

Виникає цілком нове становище у Франції. Тут ми одразу підходимо до питання, які вигоди ми матимем, коли нас визнають за законний уряд. Вони нас переважили з усіх боків, проконтролювали і знайшли необхідним визнати нас. Тепер ми повинні поставити питання: а які

наслідки будуть від цього визнання? Нам не слід дуже радіти з визнання де-юре.

В своїх останніх записках Володимир Ілліч не раз казав, що він передбачає нові великі труднощі для нашої держави в міжнародніх справах. Він не знає, — казав він, — як це буде, але, очевидно, буде якась нова форма натиску.

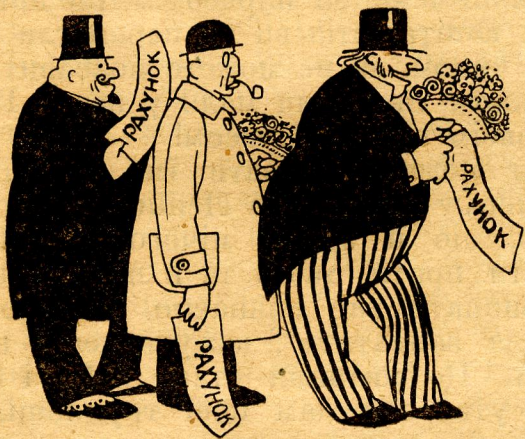
Зараз це віщування ніби ще не справджується. Але ми знаємо, скільки разів справджувалося те, що почував та передбачав Володимир Ілліч. І це одне повинно примусити нас замислитися. У всякому разі тепер ясно, що визнання де-юре утворює становище, багате на нові труднощі.

Візьмемо Францію. Тепер там змінюється уряд. Нова влада теж буржуазна. Перше її слово буде, очевидно, про наше визнання, а друге слово буде таке: ми вас визнали, тепер заплатіть нам борги, заплатіть за фабрики, заводи і т. д.

Очевидно, не так важко буде дістати визнання Бельгії, бо вона нічого не має проти того, щоб визнати нас. Але вона поспішить подати нам рахунка і до того ще й довгого, — на чверть мільярда карбованців золотом.

Те-ж саме буде і з цілою низкою інших держав. Всі вони засилатимуть до нас

делегатів з квитками визнання в одній руці і рахунком на велику суму — в другій. Франція лічить за нами майже 5 з чвертю мільярдів (без відсотків!). Бельгія — чверть мільярда, далі Японія, Голандія. А все

разом виносить не менш як 25 мільярдів карбованців!

Так в найближчі часи ми можемо отримати низку букетів з визнанням, обгорнутих рахунками на 25 мільярдів. Тут не треба себе дурити: ці труднощі стоять перед нами, і це поставить перед нами знову і знову питання про націоналізовану ¹⁾ промисловість.

¹⁾ Одібрану від капіталістів на користь держави.

Англійський „робітничий уряд“ починає загострювати питання як-раз націоналізації великої промисловости. Він міркує так: ну, добре, ви в Росії перемогли, вигнали російських капіталістів, це більш-менш за Марксом... Але англійських капіталістів ви не перемогли і ніяким чином ви не можете позбавити їх власности, яку вони мали у вас, в Росії. Це зовсім не за Марксом!

Ми можемо сказати їм на це, що в кожному разі це за Леніним. Але гадаємо, що й Маркс нічого не мав-би сказати проти цього та й не захтів-би.

„Визнати вас визнаємо, але потурбуйтеся заплатити“, кажуть тепер наші вороги. Це питання стане руба, і воно може утворити нам нові труднощі, які можуть поставити проти нас єдиним фронтом і Англію, і Францію. Ось чому наша закордонна політика входить зараз у нову добу, добу великих труднощів.

Концесії.

Був час, коли Володимир Ілліч казав: „Доки немає революції по інших країнах, ми повинні були-б вилізати десятиріччями, і тут не шкода поступитися сотнями

мільйонів, а то й мільярдів з наших великих багатств, з наших багатих джерел сировини, аби тільки дістати допомогу великого передового капіталізму. Ми потім повернемо собі все з прибутком“.

Це дуже важливі слова. Іноді наші занадто дуже гарячі прихильники концесій ¹⁾ повторюють цитати Володимира Ілліча, не розбираючись у них, і кажуть: гляньте, він згоджувався пожертвувати мільярдом, аби дістати допомогу від чужоземного капіталу. Часом виступають з обвинуваченням проти Центрального Комітету Комуністичної Партії й кажуть: чому ви не притягаєте чужоземного капіталу? — і кажуть, ніби ми не хочемо.

Так, був час, коли Володимир Ілліч казав, що ми повинні, хоч-би й ціною великих жертв, добитися піддержки чужоземного капіталу. Тоді наше становище було нетверде. А тепер цього немає. Ось чому не можна покликатися тільки на слова Володимира Ілліча про концесії.

Якщо ми хочемо знати думку Володимира Ілліча про справу з концесіями, то треба, крім цих слів, взяти й той факт, що, коли довелося здавати концесію

¹⁾ Уступка чужоземним капіталістам деяких інших багатств, які ми сами не можемо розробляти.

Уркварту, англійському капіталістові, який хотів дешево дістати її, то Володимир Ілліч сказав: „Вибачте до побачення, ми почекаємо деякий час“. Якщо ми хочемо мати всього Володимира Ілліча в цій справі, то треба пам'ятати і цю його відмову Урквартіві.

Це свідчить про трудність завдачі, це свідчить про те, що ми повинні до кожної концесії підходити окремо, вдумливо. Дати загальну відповідь на питання про концесії — дуже не важко після Ілліча. А дати на практиці відповідь на питання, чи можна дати зараз ту або иншу концесію, — це справа надзвичайно важлива й важка.

Ми будемо примушені й далі виявляти в питанні про концесії ту стриманість і ту обережність, які виявляли й досі. У нас тепер дуже багатьох бажаючих дістати концесії. В минулому році у нас було в роботі 460 справ, тепер — 1.072 (серед них є дуже великі).

За рік перед цим ми склали 26 умов про концесії, зараз їх — 55.

Ми здали між иншим на концесію 6½ мільйонів десятин лісу, переважно на півночі, в Архангельській та Вологодській губернях, де в нас незмірні лісові багатства. Своїми силами ми ніколи-б до

них не добралися, а тепер чужоземний капітал їх розробляє, і дає нам біля 2 мільйонів карбованців золотом прибутку на рік.

Зовнішня торгівля.

Зовнішня торгівля в цілому також є частина нашого господарства. Наші селяни не можуть не цікавитися зовнішньою торгівлею, так само як вони не могли не цікавитися всіма іншими головнішими питаннями. Треба притягти увагу селян до цього питання. Ми в цій галузі також робимо значні успіхи.

Чотири роки назад — в 1920 та 1921 рр. — ми примушені були ввозити з-за кордону предмети широкого споживання: взуття, мануфактуру, харчові припаси і т. д. Ми були убогою країною, у нас не було нічого через багаторічну війну.

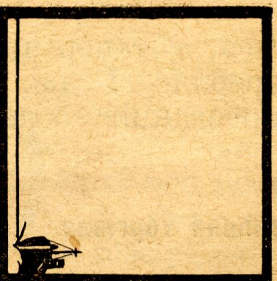
В 1921—22 році був голод, і нам довелося закупати за кордоном харчі: хліб, м'ясо, рибу; сами ми продавали за кордон зовсім мало.

В 1922—23 році ми перестали ввозити хліб, почали закупати машини, знаряддя, струменти і почали налагоджувати наш вивіз.

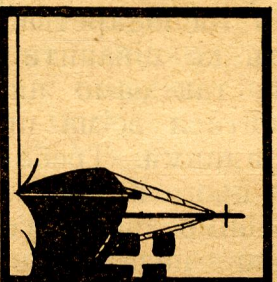
ЯК РОСТЕ

НАША ТОРГОВЛЯ З 3д-КОРАЧОМ:

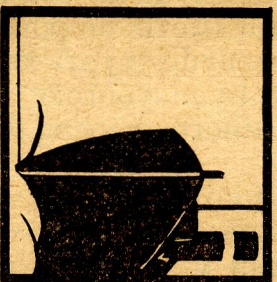
10 МИЛІОН.КАРБ. 64 МИЛІОН.КАРБ. 133 МИЛІОН.КАРБ. 179 М.КАРБ.

1990~91

1991~92

1992~93

1993~94(6 міс)

Р. 1923—24 ми ввозимо головним чином сировину для своєї промисловости; хліб-же свій починаємо постачати на всю Європу.

В нинішньому році ми намітили до вивозу за кордон лишків хліба біля 225 мільйонів пудів.

Пройшов ще не цілий рік, а тільки 8½ місяців (з 15 серпня). І ось ми встигли запродати до 1 травня 159 мільйонів пудів, з яких 156 мільйонів пудів вже одіслано. До кінця господарчого року (до нового врожаю), мабуть, встигнемо запродати всі 225 мільйонів пудів.

В минулому 1922—23 році вивіз хліба доходив до 40 міл. пудів. В майбутньому-ж році ми маємо вивезти 400 міл. пудів, якщо буде середній врожай.

При цьому ми стараємося торгувати так, щоб купувати за кордоном можливо менш товару, щоб частина здобутку залишалася в нас готівкою, яка здасться і на чорний день, і для зміцнення грошової реформи і т. д. А вже коли купуємо, так купуємо те, чого сами не можемо виробити: бавовну для виробу мануфактури, машини, фарби, ліки і т. инш.

Монополія зовнішньої торгівлі—це один з найважливіших наших козирів.

ВИВІЗ ХАЙБА ЗДА-КОРДОНІ:

В 1990-93 Р

**ВИВЕЗАЛИ
З ПОЧАТКУ**

44 МИЛІОНІВ ПУДІВ

В 1993-94 Р.

ЗА 8 МІСЯЦІВ

**ВСТИГЛИ
ВІДСІЛАДТИ**

159 МИЛІОНІВ ПУДІВ

В 1994-95 Р

ПРИСЕРЕАНЬОМУ

**ПРОЖАНО
ПРОДАМО**

МИЛІОНІВ 400

Франція тільки збирається визнати нас, а вже купила в нас 13 мільйонів пудів хліба. З Англією ми ще торгуємось, а вона вже купила й дістала від нас 9 мільйонів пудів. Це має величезне значіння для успіху наших зносин з іншими державами.

Тому можна сказати: „на концесіонера сподівайся, а сам робити не цурайся“. Якщо ми будемо багаті на хліб, червінці, коноплю, льон та інші приємні речі, якщо наша промисловість та Червона армія будуть сильні, тоді наші справи в міжнародній політиці будуть посуватися наперед.

Ясно одне: необхідно притягти увагу широких мас селянства до питань міжнародньої політики так, щоб вони розбиралися в усіх цих питаннях.

Раніш селянин підтримував комуністичну партію за те, що вона допомагала йому позбавитися свого поміщика. Тепер селянин повинен буде підтримувати партію за те, що вона пособлятиме йому позбавитися чужоземних поміщиків, капіталістів та лихварів, які хочуть здерти з нього три шкури. Чужоземні капіталісти хочуть зідрати й царські борги, і гроші за націоналізовані підприємства, і відсотки, і відсотки на відсотки. Вони хо-

чуть відібрати від нас монополію зовнішньої торгівлі.

Селянин не дозволить зробити цього: тут його кривні інтереси.

Не може бути, щоб селянин цього не зрозумів. Він зрозуміє, що зовнішня торгівля його торкається. Він зрозуміє, що це є питання про закупку дешевого сільсько-господарського знаряддя, про ціну на хліб, про те, чи платити борги і чи платити відсотки. Це зрозуміє кожний селянин. В цьому полягатиме тепер наша міжнародня політика, і в цій царині перед нами стоїть низка нових завдань. Партія повинна зуміти в міру того, як будуть розгортатися події, наочно й ясно показати селянинові, що наша міжнародня політика хоче захистити його інтереси. Партія і в цій царині буде робити кожний ступінь, маючи за собою співчуття величезної більшості.

Три роки Неп'у.

На X з'їзді комуністичної партії, коли вирішалося питання про Неп, покійний Володимир Ілліч казав: Росія з війни вийшла такою, що найбільш скидається на людину, яку побили майже до смерті. 7 років били її, і тут, дай боже,

на милицях ходити. Ось ми в яким становищі.

Той самий Володимир Ілліч пізніш казав, що в нас стан „повного виснаження“. На з'їзді в 1921 р. він повідомляв, як про великий успіх, про те, що пощастило закупити за кордоном кілька сот тисяч пудів хліба й інших продуктів для ленінградських та московських робітників.

Якщо порівняти це з теперішнім становищем, маємо безперечний успіх. Так, наш Союз ще й зараз у дуже важкому становищі, але, здається, милиці можна відкинути. Їх вже можна замінити паличкою. Ясно також, що стан знемоги пройшов і навіть починає замінятися цілком другим станом. Не зважаючи на всі труднощі, ми все-ж таки відчуваємо, що сила по жилах переливається.

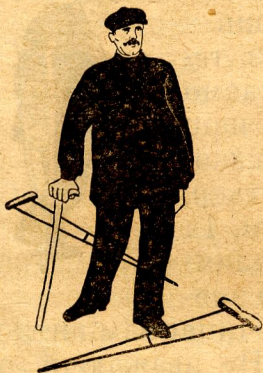
Навіть півтора роки назад на IV з'їзді Комінтерну.¹⁾ Володимир Ілліч дуже скромно зазначав перші успіхи Неп'у. Він зазначав, що цього року для початку ми зберегли трохи більш ніж 20 мільйонів золотих карбованців.

¹⁾ Комуністичний Інтернаціонал.

Розуміється, Володимир Ілліч чудово знав, що двадцять мільйонів золотих карбованців для нашої держави, що охоплює одну шосту частину земної кулі, є дрібниця, крапля в морі. І якщо він зазначав це, то тільки тому, що перші успіхи дуже дорогі, як перші. Аджеж

вони свідчили про те, що підупадання нашого господарства скінчилося, що ми почали підводитись.

В сучасний момент можна назвати цифру більшу ніж 20 мільйонів. Одних чужоземних цінностей у нас набралось зараз майже у вісім разів більше.

Справа посувається наперед, хоч небіжчик Володимир Ілліч нам не раз нагадував (і в цьому була глибока правда), що в царині господарських досягнень ні в якому разі не можна сподіватися на швидкі наслідки. — Аджеж це не звичайна війна, не фронт, тут досягнення мірятимуться роками та десятками років. А в нас минуло лише три роки після громадянської війни та блокади.

Оскільки великі наші досягнення за рік.

Народне господарство нашого Союзу зробило виразні успіхи за останній рік. Ми не довели ще господарства до того рівня, на якому воно було перед війною, проте невпинно до нього наближаємось.

Посівна площа в нас за рік збільшилася більше ніж на $\frac{1}{10}$ частину (10%). Коли її порівняти з тим, що було в 1916 р., то ми досягли $\frac{9}{10}$ (90%). При середньому врожаю ми здобудемо з цієї площі біля $3\frac{1}{2}$ мільярдів пудів хліба. Одлічивши звідси на насіння та харчування, необхідне для нашої республіки, ми все ще будемо мати лишок біля 400 міл. пудів, який і продамо за кордон.

Промисловість у нас більше постраждала від голоду, війни, руїни. Вона тепер теж відновляється, хоч і повільно. Можна вважати, що на половину вона вже відновлена,—в одних галузях більш, в других — менш. Нафти й кам'яного вугілля ми тепер здобуваємо вже $\frac{2}{3}$ того, що здобувалося раніш, до війни. З чавуном справа стоїть все ще не гаразд — виробництво наше складає всього лише $\frac{1}{7}$ довійськової кількості. Краще йде справа з мануфактурою бавовняною та вовняною, з металургією й инш. галузями промисловости—їх пощастило розгорнути більш половини, а деякі йдуть майже повною ходю.

Важкі перші здобутки, а далі легше буде розвинути успіх.

Заробітна платня робітнику теж, звичайно, поволі збільшується, хоч далеко ще не дійшла до рівня мирного часу, — не дійшла на цілих 35% (більше ніж $\frac{1}{3}$).

Важко працювати, коли заробітної платні не завсіди вистачає, щоб прожити. Аджеж робітнича класа не тільки живе, але й підіймає виробництво, підіймає свою продукцію. При цьому продукційність праці, кількість виробу робітника зростає швидче, ніж заробітна платня — вона вже наближається до довійськової

норми. А по деяких категоріях робітників кількість виробу більш колишнього, довійського.

Зріст промисловости.

Легка промисловість ¹⁾ дала біля трьох чвертів довійського вироблення. Лише електротехнічна, гумова та технічна промисловість виявили протягом цього півріччя деякий нахил знижуватись. Гумова промисловість проти минулого року знизила своє виробництво на $\frac{1}{3}$ (35%). Не зазнали сильних хитань і знаходяться в сталому становищі гутова (скляна), шкуряна, сірникова галузі промисловости, при чому скляна й сірникова збільшили свою продукцію порівнюючи з попереднім роком в півтора рази. Ще краще стоїть справа з ткацькою промисловістю.

Уперше ми внесли в державний кошторис прибуток від наших фабрик та заводів. В тих трестах, де ми мали торік збитку 26 мільйонів карбованців, цього року ми дістанемо прибутку 30 мільйонів карбованців.

З паливом у нас так добре, що один з найкращих спеціалістів цієї справи,

¹⁾ Ткацька промисловість, харчова, сірникова, шкуряна, гумова і т. и.

ЗБІВШУЄТЬСЯ ЗАОВНУ ПАЛИБА КАМ'ЯНИЙ ВУГІЛЬ

1920

518

1921

600

1922-23

651

1923-24

713

1920

1921

1922-23

1923-24

МІЛІОНІВ ПУЛІВ
НАФТА

227

275

322

МІЛІОНІВ ПУЛІВ

професор Рамзін, що був навіть у великому довір'ю у Володимира Ілліча, пише, що паливом ми забезпечені так щасливо, як цього не помічалось в Росії приблизно з 1912 року.

Підйом здобування нафти та кам'яного вугілля йде добре і невпинно без криз.

У нас досі довійськовий рівень вважався за мірило, до якого ми стреміли. Не за горами той час, коли цей зразок перестане бути зразком, коли цей верстовий стовп — довійськовий рівень — залишиться ззаду, і ми підемо далі.

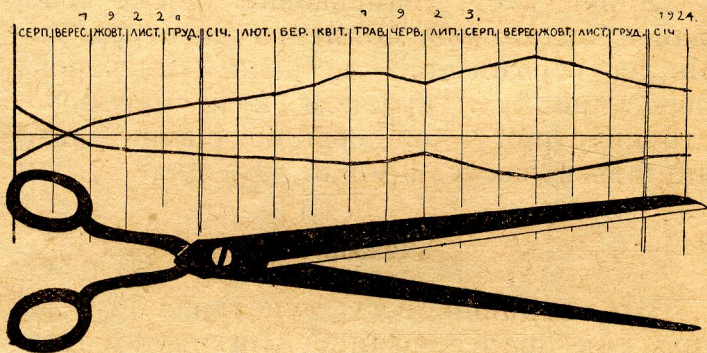
„Ножиці“.

Ще недавно всіх турбувала думка про так звані „ножиці“. Виходило так, що сільсько-господарські продукти все дешевшали, а продукти промисловости — дорожчали. Селянинові доводилося продавати що-далі більше хліба, щоб мати за нього що-далі менш міських виробів. Замість змички між містом і селом перед нами стояла загроза „розмички“. „Ножиці“ все розходилися, аж до початку 1924 р.

Тут, звичайно, був і недогляд, але були й непереможні причини. Як пишуть з-за кордону, не тільки в нас, але й у

цілому світі після війни спостерігали ті самі „ножиці“. Усюди спостерігалось розходження цін на промислові та сільсько-господарські товари. Так ще й досі відчуваються наслідки світової війни.

Проте наша боротьба з цими „ножицями“ привела до того, що ціни на сільсько-господарські товари трохи підви-

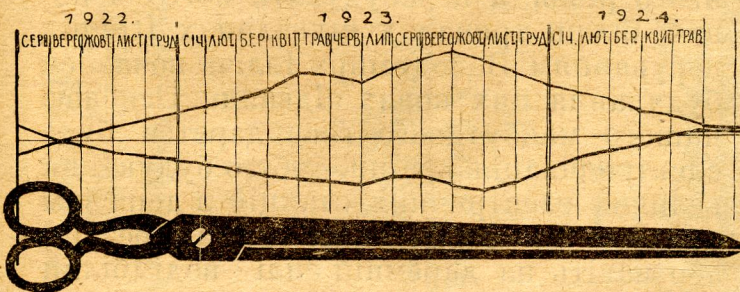

щилися, а ціни на промислові вироби знизилися. Леза „ножиць“ таким чином зійшлися, зблизилися і знаходяться тепер у більш-менш нормальному становищі. Це, звичайно, ще не свідчить про сталість такого становища: часом спостерігаються деякі, правда невеликі, хитання.

Треба тепер бути уважними. Кепська буде справа, якщо замість „ножиць“ ми будемо мати щось подібне до гойдалки

або дитячої колиски. Центральний Комітет партії і всі хазяйственики повинні як-найпильніш стежити за цим явищем, щоб воно більш не повторювалося.

Росте й товарний обіг. На московській біржі, яка зосереджує $\frac{2}{3}$ гуртового обороту країни, товарний обіг підвищився за рік більш ніж удвоє (на 121%).

Але не все ще в нас гаразд в галузі торгівлі. Тут ще надто сильний приватний капітал. А найгірше це те, що він забрався в роздрібну торгівлю, головним чином на село, і ссе селянина.

Держава взяла в свої руки торгівлю трохи більш ніж на чверть (26%), якщо взяти разом і гуртову і роздрібну торгівлю. Кооперація ще менш — лише на одну десяту частину (10%). А решту, тоб-то дві третини, захопив у свої руки приватний капітал (64%).

Цілих $\frac{2}{3}$ торгівлі все ще знаходяться в приватних руках! Це наша хиба. На неї треба звернути серйозну увагу.

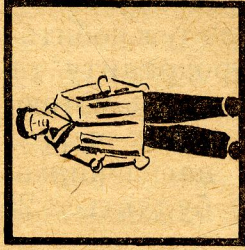
Електрифікація.

Радянська республіка повинна не просто підняти господарство до колишнього рівня, а перебудувати його на нових, більш тривалих підвалинах. Ще під керуванням Володимира Ілліча почалося будівництво цих нових підвалин. Основою нашого майбутнього господарства буде електрифікація країни, тоб-то будівництво великих електричних станцій з дешевим паливом на торфі (його в нас безліч) або навіть на даремній силі—воді (білий вугіль).

Коли електричні станції почнуть працювати, вони дадуть дешеву силу для нашої промисловості — фабрик, заводів, залізниць, кустарів, дрібних сільських заводів; вони дадуть світло містам та селам. Не треба буде витрачати дороге паливо, як нафта, кам'яний вугіль, дрова. А далі не тільки промисловість, але й саме сільське господарство поволі почне переходити на електрику.

Це зміцнить господарство в багато разів, зробить його продукційнішим, куль-

В СПРАВАХ ТОРГОВЛІ НЕ ВСЕ ГАРАЗД ГУРТОВА ТОРГОВЛЯ

77%

9%

14%

ДЕРЖАВНА КООПЕРАТИВНА ПРИВАТНА

ГОРІЗДРІБНА ТОРГОВЛЯ

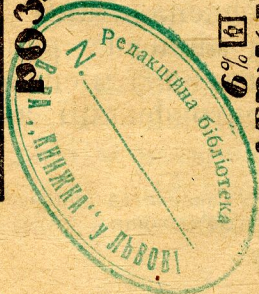
84%

10%

6%

ДЕРЖАВНА КООПЕРАТИВНА ПРИВАТНА

турнішим. Недаром Ілліч сказав: „Соціалізм є радянська влада плюс електрифікація“.

Але чи не одні в нас балачки з приводу електрифікації? Аджеж ми так любимо помріяти, побалакати, та й забути, нічого не зробивши...

Ні, в царині електрифікації ми посунулися наперед. Вже в 1925 році (не в 1935, а в 1925 році!) в нас відкриється чотири дуже великі станції: Волховстрій (біля Ленінграду), Шатурка (біля Москви), Ніжнегородська, Штерівська (в Донбасі). Крім того, дві станції почали працювати в нинішньому році: Каширка (в Московському районі) і Кізелівська (Урал).

Посувається наперед і будівництво електростанцій середнього розміру. Будується гідроелектричні станції в Тифлісі, Ташкенті, Єривані, Катеринбурзі, Ярославлі та Новомиколаївську.

Електрифікація села теж робить успіхи. За допомогою „Електрокредиту“ та „Електроексплоатації“¹⁾, за допомогою позик від місцевих рад, а також через кооперування²⁾ місцевого населення з метою електрифікації, зараз будується 25 стан-

¹⁾ Товариства для розвитку електрифікації.

²⁾ Об'єднання.

цій, намічено 70 станцій і поширюється 31 станція місцевого значіння.

Труднощі раніш і тепер.

Перед нами стоять ще великі перешкоди. Але порівняйте теперішні перешкоди з колишніми. Раніш нам перешкоджало те, що недосить хліба було. Нині нам на перешкоді надто низькі ціни на хліб. Це велика різниця.

Надто низькі ціни на хліб, — так, це — велика перешкода. Селянин сильно терпить від них. Але все-ж-таки тепер не ті часи, коли зовсім немає хліба, коли Володимир Ілліч похвалявся тим, що пощастило купити на останнє золоту хліба за кордоном, щоб нагодувати петербурзьких робітників.

Нині перешкоджає те, що ми мало вивезли за кордон свого хліба: не 400 міл. пудів, а поки тільки менш ніж двісті. Це сталося через те, що за кордоном хочуть їсти пшеницю, а в нас жито. Нам треба сіяти більш пшениці, льону, ячменю. Ми гадаємо, що в майбутньому році вивіз підвищиться до 400 міл. пудів. (Він доходив до війни до 700 мільйонів, а часом до мільярда пудів). Але порівняйте сучасне становище з колишнім,

коли на золото треба було купувати хліб для московських та ленінградських робітників.

Є ще одна перешкода: у нас по складах в Донбасі 200 мільйонів пудів зайвого непроданого вугілля. Нам доводиться шукати ринків для свого вугілля. Ці ринки ми знаходимо в Італії, Костянтинополі і навіть у Ленінграді, не вважаючи на дальність перевозки. Це велика перешкода. Але порівняйте це становище з тим, коли зовсім не було вугілля, коли Ленінград на золото мусів купувати вугіль за кордоном, коли ми повинні були виряджати найкращих робітників на Донбас, щоб з гріхом пополам привезти хоч би один маршрутний потяг вугілля.

Є ще одна перешкода: як зробити, щоб не схитнулася величезна грошова реформа, широко задумана радянським урядом? — Якщо ми не проведемо тут залізної дисципліни що-до скорочення наших витрат на місцях, то становище може погіршати.

Треба перевести грошову реформу так, щоб все йшло рівно, як по струнці, не ворухнулося. Це реформа важка. Перешкод та труднощів, натурально, багато. Але все-ж-таки нам треба згадати колишні труднощі, коли, наприклад, півтора року

тому Володимир Ілліч гордо заявляв перед IV конгресом¹⁾ Комуністичного Інтернаціоналу, що радянські гроші ось вже стільки-то тижнів не йдуть вгору, а стоять на одному рівні. „Що дійсно важливо—це питання стабілізації“²⁾ карбованця, — казав тоді Володимир Ілліч. — Над цим питанням працюють найкращі наші сили, і цьому завданню ми надаємо рішучого економічного значіння. Пощастило нам стабілізувати цей карбованець на довгий час, а потім назавсіди, значить, ми виграли. Тоді ми зможемо твердо поставити й твердо вести наше господарство. Наведу вам у цій справі досить важливі й виразні факти. В 1921 році період стабілізації паперового карбованця продовжувався менш трьох місяців. В біжучому 1922 р., хоч він ще й не закінчився, цей період продовжувався більш п'ятих місяців“.

Тепер видно, оскільки ми посунулися наперед. Були в нас часи, коли по заводах робітники не працювали і не могли працювати. Це загрожувало загибеллю всієї революції. А зараз тільки давайте замовлення.

¹⁾ Всесвітнім З'їздом.

²⁾ Установлення твердого курсу грошей так, щоб вони не знецінювалися.

Звичайно, є в нас труднощі в фабрично-заводській галузі і зараз, але взагалі праця йде не гірше, ніж вона йшла до війни. Якщо ми дамо необхідне, то праця піде навіть краще, ніж було до війни.

Невеличке хитання „ножиць“ є й зараз. Але чи давно було в нас становище, коли звичайні чоботи коштували селянинові майже 80 пудів хліба? Ось як зробити таке порівняння, то можна ясно й наочно побачити, як ми все-ж-таки невпинно посуваємося вперед.

В якому напрямку йде наш розвиток.

Господарство то ми справді піднімаємо; але треба дати ще відповідь на питання, чи піднімаємо ми господарство на користь приватного капіталізму, чи нашого державного капіталізму, який повинен перейти в соціалізм?

Хто кого—ставив питання Володимир Ілліч. В якому напрямку йде наш розвиток? Чи не працюємо ми на нову буржуазію? Ми повинні тепер дати відповідь на це питання.

Так, у нас збільшилася кількість продуктів, ростуть продукційні сили, становище робітників та селян поліпшується. Це безперечно. Але повстає питання: „в

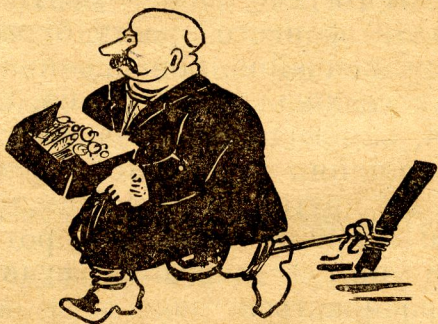
якому напрямку йде наш розвиток?“ Якщо на перше питання: чи перейшли ми з підготовчої класи до першої в царині господарства? ми кажемо, що перейшли, то на друге питання: „хто кого?“ — ще не можна дати такої ясної та безперечної відповіді.

Нема чого себе заспокоювати. Небезпека надто великого зросту буржуазії є, при чому, звичайно, вона починає рости з села, з селянського непмана, куркуля, лихваря, самогонщика. Ось чому далеко не так спокійно та впевнено можна відповісти на друге питання. Нам треба напружити всі наші сили, бо боротьба між нами та „ними“ (новою буржуазією) ще тільки починається.

**Боротьба не на знищення приватного купця,
а на його обмеження.**

Багато кричать про те, що сьогоднішня політика Радянської влади в царині торгівлі визначає кінець Неп'у. Особливо багато кричать про це за кордоном меншовики та інші білогвардійці. Знищувати вільну торгівлю ми не збираємося, бо в цьому й полягає Неп, наша нова економічна політика.

Ми ставимо собі завдання боротися не на знищення приватного купця, а лише на його обмеження. Це треба добре з'ясувати, — лише на обмеження його, а яке саме обмеження, — про це обмірковуємо. Володимир Ілліч казав: „Державний капіталізм у нас — це той капіталізм, який

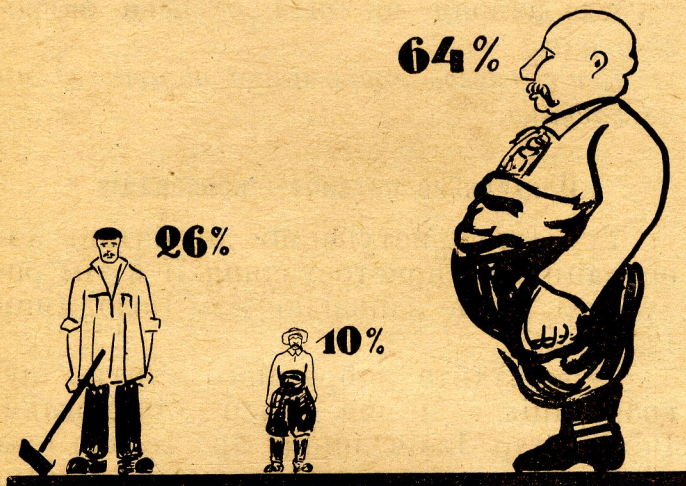
ми допускаємо в тих розмірах, в яких ми його вважаємо можливим“.

Нині в нас відношення між приватною та державною торгівлею таке: одна третина в нас (у держави та кооперації), дві третини в них. Чому не зробити навпаки? Можливо, ми вже так подужчали, що можемо відібрати дві третини для себе, а одну третину залишити їм, або для початку поділити нарівно?

Але скорочувати торгівлю не можна. Треба, щоб уся торгівля не тільки лиши-

лася, але й збільшувалася, бо без цього ми затримаємо грошову реформу.

Політичної влади в нас, звичайно, хоч відбавляй, і нам нічого не значило-б одним махом пера позбавити приватних купців вогню та води, тоб-то права тор-

гувати. Але ми не повинні цього робити так. Завдання полягає не в тім, щоб за допомогою того або іншого декрету знищити приватного купця,— завдання в тім, щоб у царині господарській через кооперацію, за допомогою держави відсунути його й *поволі* замінити нашою кооперативною та державною торгівлею.

Тут порушено питання величезної політичної ваги. Було-б великою помилкою, коли-б ми допустили крайність і забули, що воля торгівлі, яку ми допускаємо й зберігаємо в певних межах, є основа Неп'у.

Але наврод чи ця небезпека загрожує нам.

Неп'у (нової економічної політики) ми не касуємо.

Центральне питання — кооперація.

Тут ми приступаємо до питань кооперації, про пристосування її в тім розумінні, як це заповідав нам Володимир Ілліч.

Перечитайте добре його статтю про кооперацію, — її ще мало студіювали. Володимир Ілліч пише про те, що нам треба йти на великі жертви, сотнями мільйонів пожертвувати, аби підтримувати як слід кооперацію. Він каже про кооперативний лад так: „Якщо державна влада в руках робітничої класи, якщо цій державній владі належать усі засоби виробництва, — тоді для нас лишилось тільки одне завдання: кооперувати ¹⁾ на-

¹⁾ Об'єднати в кооперативи, товариства, колективи й т. и.

селення. Тепер ми повинні зрозуміти, що в сучасний момент той громадський лад, який ми повинні переводити в життя й підтримувати, — лад кооперативний“.

Ми часто спостерігаємо, як на селі через місцеву кооперацію крам доходить до селянина дуже дорогим. Але чому в головних центрах, в Москві та Ленінграді, робиться те-ж саме? Тому, що не звертали досить уваги на це питання. Скрізь і всюди в кооперативі товар буває у півтора рази дорожчий, ніж у приватного купця. Хто-ж тоді піде до кооперативу?

Треба покласти цьому край. За це повинні взятися наші величезні професійні спілки, — такі, як залізничники, що налічують разом з родинами кілька мільйонів людей, або спілка металістів. За це повинні взятися в першу чергу наші найбільші міста: Ленінград, Москва, Баку, Іваново-Вознесенськ. Треба перш за все подбати про те, щоб *дати людей, людей і ще людей*. Вони є в робітничому осередку.

Кооперація на селі повинна бути поставлена надзвичайно високо. Уряд відпустить їй кредит, щоб вона змогла розгорнути працю як слід. Бо працю треба розгорнути й підтримати.

Ми не повинні бути тільки партією міст.

Наша комуністична партія ще надто міська партія. Вона ще не досить міцно зв'язана з селом, не так міцно, як ми того бажаємо. Це треба теж добре з'я-

мити, інакше ми даремно будемо повторювати слова про змичку з селянством.

Головне що-до села — це розшарування. Багато разів казав нам Володимир Ілліч, що село після революції підрівнялося. Так воно й було 2 — 3 роки назад. Але зараз починається вже щось нове: завдяки Неп'у село розшаровується. Багато балакають у нас

про куркуля та частенько переборщують. Тут не треба переборщувати ні в той, ні в другий бік: не слід дуже уступати куркулеві, але й не годиться призводити в куркулі того, хто зовсім не куркуль.

Не можна називати куркулем кожного трохи заможного селянина, який у

достатках живе. Наркомзем ¹⁾ т. Смірнов правдиво зазначив, що куркуль на селі—це непман, лихвар, купець, самогонщик, а зовсім не кожний заможний селянин.

Треба відрізняти трудового селянина від куркуля в залежності від губернії, в залежності від місця, в залежності від умов та часу: в Сибіру такий селянин не куркуль, а в Центральній Росії він—куркуль.

Тим більш обережно треба підходити до цієї справи зараз.

На селі є й росте звичайний крамар, лихвар, самогонщик, гуртівник, там росте

КУРКУЛЬ

непман, на якого ми будемо на всі лади натискувати. Але це зовсім не визначає, що треба натискувати на всіх, хто живе в достатках та справно веде своє господарство. Річ зовсім не в тім, щоб обов'язково натискувати на „куркуля“ до знесилення, а річ у тім, щоб підтримати середняка, щоб підтримати незаможника.

¹⁾ Народній комісар земельних справ.

Ми почасти звільняємо незаможника від податку, але цього мало. Незаможник у кооперації відчуває поки-що малу підтримку. Але коли наша партія поставить собі свідоме завдання підтримати середняка та незаможника в кооперації та кредитуванні і в усьому іншому, тоді й наслідки будуть інші.

„Культурні ножиці“.

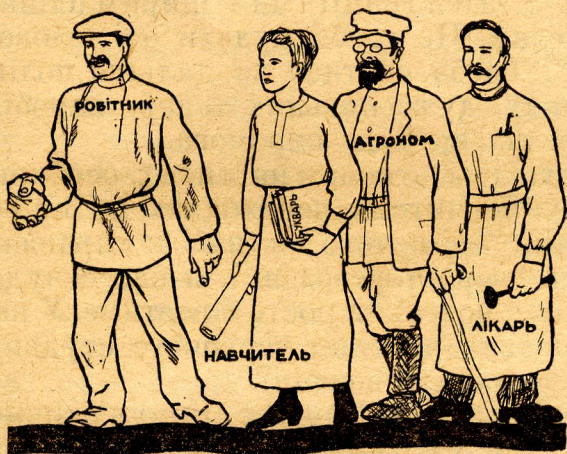
Далі треба неодмінно порушити питання про селянську інтелігенцію: про учителів, про учаскових агрономів, про землемірів та інших, які можуть і повинні піти за партією.

Адже змичку міста з селом ріжуть не тільки ті „ножиці“, про які ми згадували, коли хліб дешевшає, а міський крам дорожчає. Є ще й інші „ножиці“ — їх звуть „культурними ножицями“, коли діти куркулів вчаться, а діти голоти без чобіт дома сидять, коли на селі школа конає, коли в нас зовсім перестали вчитися дівчатка. Про ці „ножиці“ не можна забувати.

Надія Костянтинівна ¹⁾ оповідала багато сумного про селянську школу. Вона

¹⁾ Надія Костянтинівна Крупська, дружина Володимира Ілліча, робила на XIII з'їзді партії доклад про становище народньої освіти на селі.

оповідала, яка темнота в цілім ряді повітів та губернь. Вона казала нам, що діти незаможників, особливо дівчатка, часто зовсім не ходять до школи,

казала, як зимою вчителька лежить в лахмітті на печі і веде лекцію і т. и.

Оце й є „культурні ножиці“. Тут маємо цілу низку найпекучіших питань.

Партія може й повинна порушити тепер питання про зближення з селянською інтелігенцією і вона досягне серйозних наслідків. Нам треба дивитися не на те, що є на поверхні села, а на те, що є в

иглибині села; щоб зрозуміти село, треба взяти його в розрізі трьох років Неп'ю, заглянути в глибину й зрозуміти його хвороби, його злидні, його страждання.

Партія піде назустріч чесним робітникам з інтелігенції, цим щирим нашим приятелям. Не треба муляти очі словом „спец“. Треба взятися за дальше поліпшення їх, дуже низьких тепер, заробітків, як тільки буде спромога.

Вчитель і агроном на низах, особливо сільський учитель, переходять на бік революції. Крім того, в нас є справжня молода гвардія революції, в нас є чудовий комсомол, який росте й ростиме. У нас є величезна частина червоного студентства, віддана революції.

Центральний Комітет Комуністичної Партії постановив скликати вперше наприкінці року всесоюзний з'їзд учителів. Це найважливіша політична справа. Треба на цьому з'їзді зібрати не верхи, а представників селянських учителів. На це треба звернути досить уваги.

Недалеко той час, коли сільський учитель буде основою агітаційно-пропагандистської праці партії на селі. Це так і буде, якщо над цим ділом попрацювати. Вчитель та агроном будуть за революцію, за партію, значна частина інтелігенції

буде за нас, частина інженірів, чесна частина, теж за нас. А головна надія — це робітник і селянин, що росте культурно, це наш „червоний спец“, який вчиться й росте в нашому осередкові.

Зміцнення Червоної армії комуністами.

Одна з найважливіших завдач, що стоїть перед усією партією, — це зміцнення Червоної армії комуністами.

Кількість комуністів в армії в нас надзвичайно мала, і переважно вони займають адміністративно-командні та комісарські посади.

Це становище не можна визнати нормальним. Треба вжити цілу низку заходів для того, щоб збільшити серед червоноармійців та моряків відсоток комуністів.

Це питання буде поставлено в найближчий час на чергу перед партією, буде намічено цілу низку заходів в цьому напрямку.

Збільшення кількості комуністів серед червоноармійців не тільки зміцнить Червону армію, але матиме чимале значіння і для нашого зв'язку з селом. Треба зробити з Червоної армії школу для селянина.

Робота серед жінок.

Що-до роботи серед жінок, то тут справа стоїть у нас зовсім недобре. Ми й досі до цієї роботи все ще ставимося якось з жартами. Але цілком не до речи жартувати, коли справа йде про те, що в нас і в партії, і в професійному русі, і в радянських органах жінки-робітниці та селянки беруть дуже малу участь.

Так працювати далі не можна. Ми всі повторюємо, що хочемо серйозно виконувати заповіді Ілліча. А він не для дотепного слівця десятки разів казав нам про величезне значіння, яке має дійсна участь (не на словах, а на ділі) жінок-робітниць в усьому нашому будівництві.

Треба прямо сказати: доки партійна організація не дасть прикладу, всі інші будуть стояти як раніш.

**3 Росії непівської буде все-ж-таки
Росія соціалістична.**

Який-же ми зробимо висновок, оглянувши весь минулий рік? Які завдання ми ставимо на майбутній рік?

В питаннях закордонної політики — ще більш твердості, обережності. Ще більш скупості в даванні концесій.

На чужоземний капітал та концесії покладайся, а сам робити не цурайся.

В питаннях внутрішньої політики залишається неп.

Не стільки тиснути „їх“, скільки піднимати „своє“ — долю робітничо-селянської держави.

Вчися торгувати не „взагалі“, а культурно торгувати, вчися торгувати через кооперацію.

Нижче ціни, вище кооперацію — ось наша зброя!

Дешевий та добрий товар прокладає шлях на село.

Поширюй селянський ринок дешевиною товарів.

Підтримуймо грошову реформу всякою ціною.

Готуйся до перешкод, будь готовий зустрінути їх зо зброєю в руках — тоді становище залишиться непохитним.

Довійськовий рівень виробництва досі був ідеалом. Але вже пора залишити цей догоровказ позаду і йти вперед.

Володимир Ілліч в свої останній промові в Московській Раді, маюючи становище неп'у, закінчив так: „З Росії

непівської буде Росія соціалістична!“
Ось основний для нас заповіт Володи-
мира Ілліча.

*З Союзу Радянських Республік непів-
ського буде все-ж таки Союз Соціалі-
стичний!*

**З резолюції XIII З'їзду РКП(б) за відчитом
Центрального Комітету, зробленим т. Зінов'євим.**

1. З'їзд вважає особливо необхідним старанніш та регулярніш ознайомлювати трудящу людність СРСР і зокрема село з усіма важливішими постановами партії та Радянської влади що-до питань міжнародньої політики.

2. З'їзд вважає, що справа оформлення Союзу РСР з успіхом закінчена і тим утворена міцна база для братнього та мирного життя всіх національностей, що залюднюють СРСР.

З'їзд доручає ЦК партії старанно наглядати за тим, щоб були забезпечені права всіх без винятку національностей Союзу РСР, згідно з постановами XII з'їзду РКП що-до національного питання.

3. З'їзд вважає, що нова економічна політика, яку проводить партія, виправдала ті завдання, які ставила перед нею партія.

Партія не бачить ніяких підстав для перегляду нової економічної політики.

На ґрунті цієї нової економічної політики явно намітився загально-господарський підйом: безперечно, підводиться сільське господарство; росте державна промисловість; поволі збільшується заробітна платня і певні успіхи робить підняття продукційности праці.

4. Партія вела і веде успішну боротьбу з розходженням цін на сільсько-господарські та промислові продукти. На цьому ґрунті росте й стає де-далі міцнішим і нероздільним довір'я до РКП з боку робітничої класи та селянства.

5. Незмінним завданням партії залишається зміцнення та забезпечення довір'я селянства до пролетарської держави через переведення дійсних заходів що-до економічної змички міста та села, допомога селянському господарству (сільсько-господарський кредит та ин.) і підвищенню культурного рівня села.

6. З'їзд вважає, що ЦК партії своєчасно перевів широко задуману грошову реформу, яка має величезне значіння для всього державного будівництва. Тверде переведення цієї величезної реформи стане за підставу оздоро-

влення всього господарського життя Союзу РСР.

7. З'їзд звертає особливу увагу всієї партії на необхідність зміцнити працю серед робітниць та селянок і продвигання її в усі партійні та радянські виборні органи.

8. З'їзд ухвалює ту особливу увагу, яку ЦК звертає на Комсомол та на всю працю взагалі серед робітничої та селянської молоді.

9. З'їзд доручає всім організаціям партії звернути особливу увагу на те, щоб ввійти в тісніший зв'язок з кращою частиною сільського та міського вчительства, агрономів і інших трудящих кол сільської інтелігенції. З цією метою партія повинна в першу чергу звернути серйозну увагу на поліпшення матеріального становища цих кол. Додержуючись правдивої лінії в цьому питанні, партія швидко досягне того, щоб ці кола стали провідниками головних ідей партії і Радянської влади серед широких мас селянства. Зокрема всі парторганізації повинні звернути належну увагу на підготовку першого всесоюзного вчительського з'їзду, добитися того, щоб на цьому з'їзді брали участь у величезній

більшості сільські вчителі, так щоб з'їзд дійсно виконав те величезне завдання, яке на нього покладається з огляду на сучасні обставини.

10. З'їзд доручає Центральному Комітетові так само рішуче й твердо, як і досі, берегти партійну єдність та непохитну лінію більшовизму від будь-яких відхилів. Після того, як партія втратила тов. Леніна, витримана партійна єдність є справа ще важливіша та необхідніша, ніж було до цього часу.

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА СЕЛЯНИНА.

Серія політична.

Дроздов І. Про царсько-панський уряд та про те, як він обдирав селян. Вид. 2. Стор. 16	7 к.
Насперович Л. Як організовувати сільсько-господарські колективи. Стор. 52.	20 „
Норнішко М. Китай. Стор. 27.	13 „
Лебедь Д. Село і місто. Стор. 47.	20 „
Мірза-Аван'яц Н. Селянські повстання на Полтавщині та Харківщині 1902 року. Стор. 46.	20 „
Полоцький О. Податкова політика. Стор. 97	45 „
Радянський Г. Як перемогти. Про спілку робітників і селян (Бібл. Малописьменного). Стор. 22	10 „
С. М. Як поміщики визволили селян. Стор. 40	15 „
Сухов О. Хто з чого живе. Стор. 47	10 „
Толін М. Куркуль проти бідняка (Бібліотека Малописьменного). Стор. 20	8 „
Толін М. Про червону армію (Бібліотека Малописьменного). Стор. 15.	7 „
Фурер В. Як на селі стінну газету видавати З додатком „Стінної газети“ на окремому аркуші. Стор. 100	50 „
Горбенко А. Як збирає та на що витрачає радянська держава народні гроші. Про державний та народний бюджет. Стор. 105	23 „
Кантор Є. Кому потрібна ворожнеча народів. Стор. 48 .	11 „
Качинський В. Що повинна робити сільська рада. Стор. 60	26 „
Кривицький М. Гроші. Популярні нариси. Стор. 61 . . .	30 „
Калінін Федір Іванович. Його життя й праця (Бібліотека Малописьменного). Стор. 19	7 „
Ланіза. Селянська газета й як до неї писати. Стор. 48 .	12 „
Ленін В. Міжнародний день робітниць. В популярному викладі. Стор. 30	3 „
Немішайва. Жінка в минулому і сучасному. Стор. 24 . .	7 „
Риков А. Листи на село про кооперацію. Стор. 13 . . .	5 „

Центральний Торговельний Відділ

Харків, Спартаківський пер., № 3.

Філії та крамниці по всіх окружних містах У. С. Р. Р.

1 руб 92 коп (1986г)

Ціна **20** коп.

№ 20977

рл **2299**

БІОТЕКА СЕЛЯНИНА

ЗІНОВ'ЄВ

**ЯК БІЛЬШОВИКИ
БУДУЮТЬ ДЕРЖАВУ
РОБІТНИКІВ ТА СЕЛЯН**

**ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
УКРАЇНИ**